

Pensionistur og hvat so?

Tá ið fólkapensiónin í 1959 bleiv ein veruleiki, var tað eitt verulígt framstig fyri teym, sum ikki høvdu annað at liva av. Áðrenn henda skipan bleiv broytt, vóru tað ringar umstøður sum buðust okkara sjúku og gomlu.

Áðrenn broytingina vóru peningaupphæddirnar ikki stórar, tað var soleiðis at eini hjún fingu 120 krónur í ellisrentu annan hvønn mánað. Sjálvt við tí lága livifótinum, sum tá var, var hetta hvørki at liva ella doyggja av, og skuldi tað hent, at onkur hevði vunnið nakað av peningi, so vóru treytirnar tær, at tey mistu hesa litlu pensión sína.

Tá so fólkapensiónin bleiv ein veruleiki í 1959 fingu somu hjún istaðin fyri 120 krónur annan hvønn mánað, 800 krónur hvønn mánað. Hetta vóru framstig, sum vóru itøkilig. Men sum tíðin er farin eru broytingar farnar

fram í føroyska samfelagnum, sum hava ført við sær at tann tryggileiki sum skuldi verið í fólkapensiónini, hann er ikki til longur. Meðan øll onnur viðurskifti eru broytt, so er grundarlagið undir pensiónsskipan okkara ongantið hækkað í mun til tær broytingar sum eru farnar fram í samfelagi okkara. Ein økt lønar- og prishækkan hevur máa stóð undan tí skipan sum ætlað var sum tryggileiki fyri tey sum eru gomul oh djúk.

Sannleikin er tann, at í dag eru viðurskiftini verri enn tey vóru áðrenn pensiónin bleiv broytt frá tí olmuuskendu ellisrentu upp á 120 krónur annan hvønn mánað, til ta broyting sum bleiv til 800 krónur um mánaðin.

Tað var okkara flokkur, sum í samgonguskjalinum í 1958 setti hesa broyting sum fyrsta punkt á skránni, og eg má viðganga, at vit hava ikki fylgt hesum nóg væl upp.

Men nú eru møguleikarnir til staðar, tí við tí nýggju blokkstuðulsskipanini eru tað vit sum avgera upphæddirnar, so tað skal ikki vera nokur loyna at eg og min flokkur fara at gera tær neyðugu broytingar sum krevjast fyri at okkara pensionistar skulu kunna føla seg tryggari í framtíðini.

Tað má vera soleiðis, at eitt samfelag, sum tykist at hava ráð til nærum alt, so sanniliga má hava ráð at geva teimum, sum grundarlagið lögdu, eitt blítt og fíggjarliga trygt livskvøld.

Tað eru onnur viðurskifti við hesari skipan okkara sum eisini mugu broytast. — Tað at tey, sum eru sparin og royna at leggja sær nakrar krónur til síðis, fyri at hava nakað at taka til, tey vera eftir verandi skipan revsaði, við tað at tey ikki fáa fulla pensión. Hetta má broytast soleiðis, at øll fáa pensión tá ið tey eru komnir til tann aldur, sum gev-

ur rætt til hesa skipan. Tað kann ikki vera rætt, at vit her skulu gera mismun.

Hesi viðurskifti skulu broytast, ongantið ov skjótt.

Frá 1958 til 1987 er eitt langt tíðarskeið við nógvum broytingum. — Broytingar, sum heilt hava umskapað okkara litla samfelag. Men í hesi broytingartíð hava skiftandi landsstýri umsitid okkara sosialu viðurskifti. Í skeiðinum frá 1980 til 1984 vóru hesi viðurskifti umsitin av sambandsflokkinum og sannast má, at tað var ikki við serliga stórarí vælvild at hesi okkara gomlu og sjúku vóru fjálgað. Tó má skoytast uppi, at skuldu broytingar henda á hesum øki, so skuldi tað hava fólkatingsins góðkenning, tí sosialmál vóru vit felags um. Nú er hend tann broyting í samband við blokkstuðulsskipanina, sum allir flokkar taka undir við, eisini sambands

flokkin, sambært framsegumann teirra, at nú kunnu vit sjálvir bota munandi um sosialu veitingarnar.

Nú er tað Føroya Løgting, sum skal greiða hetta, og gott er tað, tí um tað framvegis skuldi krevja Fólkatingsins góðkenning, hevði tað ikki verið møguligt, tí sambært teirra fíggjarmálaráðharrar og búskaparmálaráðharrar, verður ikki eitt klovið oyra latið til broytingar í pensióninum, sum sosialmálaráðharrin hevur ætlað. Her var burt út sagt, at ætlar

tú broytingar, so skal tað vera innan fyri ta upphædd, sum tú hevur fingið at ráða yvir.

Broytingar í allari pensiónsskipanini — her verður hugsað um møguleikunum fyri at fáa pensión og upphæddirnar — verða mál sum flokkur min fer at víðgera við størsta álvarssemi. Slik um álvarssemi sum ein slik sok eigur at hava.

At meiriluti er fyri hesum á Føroya Løgtingi, er væl eingin ivi um.

Sverre Midjord

Íbúðarmál:

Lættari at byggja

Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður, skrivur:

Í lógmansrøðuni í fjór varð sagt, at landsstýrið arbeiðdi við at endurskoða lógina um Íbúðargrunn, at henda lóg hevði ávis brek, sum vóru atvoldin til, at lógin ikki hevði virkað eftir ætlan, og at landsstýrið hevði vónir um, at uppskot til broytingar í lógini um Íbúðargrunn varð lagt fyri tingið í tingsetuni 1986.

Landsstýrið helt, at tað serliga vóru tvinnar orsøkir til, at lógin um Íbúðargrunn ikki virkaði eftir ætlan. Onnur orsøkin var, at tá ein íbúðabygging fór fram, so skuldu Íbúðargrunnurin og avvarðandi kommunu skjóta 18% inn í part, men bleiv

íbúðin seld, so fekk grunnurin allan ágóðan og kommunan onki. Hin orsøkin var, at fólk bert kundu búgva til leigu í fimm ár. Tá skuldu tey annaðhvørt flyta út ella keypa íbúðina.

Í januar 1986 setti landsstýrið nevnd at endurskoða lógina um íbúðargrunn. Í mars 1987 læt nevndin landsstýrinum álít, har mælt varð til at skipa eina heilt nýggja lóg um íbúðargrunn. Hesum tók landsstýrið undir við og legði uppskot fyri tingið í seinastu tingsetu. Hetta uppskot fekk undirtøku og varð samtykt. Áðurnevndu vansar við lógini frá 1978 eru nú burtur. Í nýggju lógini eru reglur um eigarabúðir fyri seg og reglur um leiguíbúðir fyri seg. Nú er tað ikki Íbúðargrunnurin,

sum eigur, men hetta gera íbúðafeløg, íbúðastovnar og kommunur.

Í undanfarnum tingsetum hevur løgtingið eftir uppskoti frá landsstýrinum samtykt at broyta lógina um rentustudning til samansparing til sethúsa- og íbúðabygging og lógina um Húsálansgrunnin. Í sambandi við ta fyrstu lógina vóru upphæddirnar javnförðar og rentustudningurin hækkaður úr 2 uppi 3%. Á ymiskum hátt varð lógin eisini gjørd meira líðilig. Hetta fyri at eggja fólk at gera nýtslu av møguleikum í lógini. Lógin um Húsálansgrunnin varð broytt soleiðis, at grunnurin nú í ávisan mun kann veita lán til keyp av eldri húsum. Broytingarnar tá fevndu eisini um serligar sømdir til húskir,

ið orsakað av, at rørslu-brekað hoyra til húskið, hava serligan tørv á húsavidd.

Í lótni verður arbeiðt við at endurskoða leigulógina. Her er talan um eina lóg, sum varð sett í gildi í 1940 undir teimum serligu umstøðunum, ið tá vóru. Higartil hevur leigulógin bert virkað í Tórshavnar kommunu. Landsstýrið roknar við, at eitt uppskot til nýggja leigulóg kann verða lagt fyri tingið í tingsetuni 1987 ella í tingsetuni 1988.

Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður: Landsstýrið hevur gjørt stórar ábrotur á íbúðarokinum.